

1064**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 12 czerwca 2003 r.

w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych

Na podstawie art. 12 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz. 1071 i Nr 154, poz. 1787 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271 i Nr 213, poz. 1802) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób wykonywania przez kuratorów sądowych uprawnień i obowiązków w sprawach rodzinnych i nieletnich oraz w sprawach karnych.

§ 2. Powierzenie kuratorowi sądowemu sprawowania nadzoru powinno nastąpić bezzwłocznie, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia albo od dnia zwrotu akt sądowi I instancji lub otrzymania orzeczenia do wykonania.

§ 3. 1. Kurator rodzinny, któremu powierzono sprawowanie nadzoru:

- 1) zaznajamia się z aktami sprawy i innymi niezbędnymi źródłami informacji o podopiecznym, a w szczególności z przebiegiem dotychczasowych nadzorów;
- 2) nawiązuje pierwszy kontakt z podopiecznym, nie później niż w ciągu 7 dni od daty wpływu prawomocnego orzeczenia do zespołu kuratorskiej służby sądowej;
- 3) poucza podopiecznego o prawach i obowiązkach wynikających z orzeczenia sądu oraz omawia sposób i terminy ich realizacji;
- 4) planuje wobec podopiecznego oddziaływanie profilaktyczno-resocjalizacyjne i opiekuńczo-wychowawcze;
- 5) współpracuje z rodziną podopiecznego w zakresie oddziaływań, o których mowa w pkt 4;
- 6) udziela podopiecznemu pomocy w organizowaniu nauki, pracy i czasu wolnego oraz w rozwiązaniu trudności życiowych;
- 7) kontroluje zachowanie podopiecznego w miejscu zamieszkania, pobytu, nauki i pracy;
- 8) współdziała z organizacjami, instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których celem działania jest pomoc podopiecznym.

2. W przypadku niemożności nawiązania kontaktu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, kurator niezwłocznie w formie pisemnej zawiadamia sąd, podając przyczyny.

3. Przebieg nadzoru i podejmowane na bieżąco czynności kurator rodzinny dokumentuje w karcie czynności nadzoru, prowadzonej osobno dla każdego podopiecznego, w której wpisuje datę, miejsce i rodzaj czynności, uzyskane dokumenty i informacje oraz ich źródła, a także własne uwagi i zamierzenia w zakresie sprawowania nadzoru.

§ 4. 1. Kurator rodzinny składa sądowi pierwsze sprawozdanie z objęcia nadzoru, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu z podopiecznym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu nadzoru — na żądanie sądu lub w terminach określonych przez sąd.

2. W sprawozdaniu z objęcia nadzoru kurator rodzinny przedstawia diagnozę środowiskową, zamierzenia resocjalizacyjne, metody prowadzenia nadzoru, warunki osobiste i bytowe podopiecznego, zadania do realizacji, prognozę resocjalizacyjną oraz podaje źródła informacji o podopiecznym.

3. W sprawozdaniu z zakończenia nadzoru kurator rodzinny opisuje jego przebieg, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji planu pracy z podopiecznym oraz oceny wykonania obowiązków i postawy podopiecznego w okresie nadzoru.

§ 5. Zawodowy kurator rodzinny wykonując obowiązki i uprawnienia w zakresie nadzoru ponadto:

- 1) sprawuje nadzory w sprawach trudnych lub wymagających bezzwłocznego podjęcia czynności;
- 2) kontroluje prawidłowość i efektywność sprawowania nadzorów oraz innych czynności zleconych sądowym kuratorom społecznym, przedstawicielom stowarzyszeń, organizacji i instytucji oraz osobom godnym zaufania, a ponadto, w uzasadnionych przypadkach, zgłasza sądowi potrzebę wystąpienia do organu statutowego stowarzyszenia, organizacji lub instytucji z wnioskiem o zmianę przedstawiciela wyznaczonego do wykonywania czynności związanych z nadzorem;
- 3) udziela pomocy kuratorom społecznym i innym osobom sprawującym nadzory zwłaszcza poprzez udzielanie instruktażu w zakresie metod i form pracy oraz organizowanie szkoleń dla tych osób;
- 4) pozyskuje osoby do sprawowania funkcji sądowego kuratora społecznego;
- 5) informuje kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej o nieprawidłowym sprawowaniu funkcji przez sądowego kuratora społecznego, a organy nadrzędne stowarzyszeń i organizacji — o sposobie sprawowania nadzoru przez ich przedstawicieli;
- 6) sygnalizuje jednostkom nadrzędnym organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego oraz organom statutowym stowarzyszeń i organizacji przypadki bezzasadnej odmowy udzielenia kuratorowi sądowemu żądanej pomocy;
- 7) przygotowuje i występuje do sądu z odpowiednio uzasadnionymi wnioskami w sprawie zmiany orzeczenia sądu i dołącza do nich akta nadzoru i inne stosowne dokumenty;
- 8) uczestniczy w posiedzeniach wykonawczych sądu, dotyczących podopiecznych.

§ 6. 1. Kurator rodzinny, przeprowadzając wywiad środowiskowy, zwany dalej „wywiadem”, ustala okoliczności określone przez sąd lub sędziego albo kontroluje sposób wykonywania orzeczenia przez uprawnione podmioty.

2. Do przeprowadzania wywiadu przez kuratora rodzinnego stosuje się odpowiednio przepisy § 1 ust. 1

i 2, § 2, § 3, § 4 i § 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2003 r. w sprawie regulaminu czynności w zakresie przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wzoru kwestionariusza tego wywiadu (Dz. U. Nr 108, poz. 1018).

§ 7. Po przeprowadzeniu wywiadu kurator rodzinny:

- 1) sporządza pisemne sprawozdanie z wywiadu zawierające:
 - a) imię i nazwisko osoby przeprowadzającej wywiad,
 - b) opis wykonywanych czynności i stwierdzonych okoliczności wynikających z zarządzenia o przeprowadzeniu wywiadu,
 - c) datę przeprowadzenia wywiadu,
 - d) podpis osoby przeprowadzającej wywiad;
- 2) składa sprawozdanie z wywiadu w terminie 14 dni od otrzymania zarządzenia o jego przeprowadzeniu, chyba że w zarządzeniu wyznaczony został inny termin;
- 3) uzupełnia wywiad na polecenie sądu.

§ 8. Przepisów § 6 i 7 nie stosuje się do wywiadów przeprowadzanych na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

§ 9. Kurator rodzinny, do którego sąd zwrócił się o przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką:

- 1) powiadamia o terminie swoich czynności osoby, o których mowa w art. 598⁹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾);
- 2) żąda, w razie potrzeby, pomocy odpowiednich instytucji, w tym organów opieki społecznej;
- 3) sporządza do akt sprawy pisemną notatkę z przebiegu tej czynności.

§ 10. 1. Kurator rodzinny, któremu zlecono obecność przy kontaktach rodziców z dziećmi, ustalonych

przez sąd opiekuńczy, stawia się w określonym w postanowieniu sądu terminie i miejscu i jest obecny przez cały czas trwania kontaktu, zapewniając, by kontakt ten nie trwał dłużej, niż postanowił sąd.

2. Z każdej obecności przy kontaktach, o których mowa w ust. 1, kurator rodzinny niezwłocznie składa sądowi pisemną notatkę.

§ 11. Kurator zawodowy dla dorosłych, realizując czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary ograniczenia wolności oraz pracy społecznie użytecznej orzeczonej w zamian nieściągalnej grzywny:

- 1) utrzymuje stały kontakt z zakładami pracy, w których wykonywana jest nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne;
- 2) pozyskuje zakłady pracy, placówki służby zdrowia lub opieki społecznej oraz instytucje lub organizacje niosące pomoc charytatywną, względnie reprezentujące społeczność lokalną, dla przyjęcia skazanego w celu wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne;
- 3) organizuje i prowadzi szkolenia oraz instruktaże dla pracowników zakładów pracy, wyznaczonych do organizowania pracy skazanych i dozoru jej przebiegu;
- 4) kontroluje przestrzeganie przez wyznaczone zakłady pracy ustalonych zasad organizacji pracy skazanych i wypełnianie innych obowiązków z tytułu wykonywania kary ograniczenia wolności lub pracy społecznie użytecznej;
- 5) wzywa skazanego do złożenia wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary, udziela ostrzeżeń lub podejmuje inne środki dyscyplinujące w przypadku uchylania się od pracy lub niewłaściwego jej wykonywania;
- 6) powiadamia wyznaczony zakład pracy o podejmowanych wobec skazanego decyzjach lub postanowieniach sądu;
- 7) kontroluje sposób wykonywania kary w miejscu pracy oraz prawidłowość wywiązywania się przez skazanego z nałożonych na niego obowiązków;
- 8) występuje do sądu z wnioskiem o:
 - a) określenie rodzaju lub miejsca pracy, jeżeli nie zostały one wskazane w wyroku,
 - b) zmniejszenie liczby godzin pracy w miesiącu,
 - c) zmianę sposobu wykonywania kary,
 - d) orzeczenie wykonania kary zastępczej,
 - e) zwolnienie z reszty kary;
- 9) uczestniczy w posiedzeniach sądu, dotyczących osób skazanych na karę ograniczenia wolności oraz dotyczących wykonywania pracy społecznie użytecznej.

§ 12. Kurator dla dorosłych, realizując czynności związane z kontrolą skazanego w okresie próby oraz kontrolą sprawcy przestępstwa, w stosunku do którego warunkowo umorzono postępowanie karne lub zawieszono wykonanie kary:

- 1) zbiera co najmniej raz na 6 miesięcy informacje o zachowaniu skazanego lub sprawcy przestępstwa, chyba że sąd zarządzi inaczej;

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535 i Nr 109, poz. 1035.

- 2) przeprowadza wywiad przed wystąpieniem do sądu z jednym z wniosków, o których mowa w art. 173 § 2 pkt 2 lub 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.²⁾);
- 3) występuje do instytucji i właściwych urzędów oraz osób fizycznych w celu uzyskania informacji o sposobie realizacji nałożonych na skazanego lub sprawcę przestępstwa obowiązków;
- 4) przyjmuje od skazanego lub sprawcy przestępstwa informacje o przebiegu okresu próby i sposobie wykonywania nałożonych obowiązków oraz dokonuje ich weryfikacji;
- 5) bezzwłocznie powiadamia sąd o popełnieniu przestępstwa lub o innym rażącym naruszeniu porządku prawnego przez skazanego lub sprawcę przestępstwa.

§ 13. Kurator dla dorosłych, realizując czynności związane z przygotowaniem skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, po otrzymaniu decyzji komisji penitencjarnej lub orzeczenia sądu penitencjarnego:

- 1) sporządza we współdziałaniu ze skazanym oraz w oparciu o analizę akt penitencjarnych i akt sprawy karnej oraz rozpoznanie sytuacji rodzinnej i środowiskowej skazanego — program wolnościowy;
- 2) przygotowuje środowisko rodzinne i społeczne do powrotu skazanego;
- 3) współorganizuje pomoc postpenitencjarną poprzez rozpoznanie potrzeb skazanego i jego rodziny oraz kształtowanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania trudności życiowych, współdziałając ze skazanym i służbą penitencjarną zakładów karnych, a ponadto organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 4) współdziała ze stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami, instytucjami i innymi podmiotami, których celem działania jest pomoc w społecznej readaptacji skazanych.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 121, poz. 1033 i Nr 200, poz. 1679.

§ 14. Kurator zawodowy dla dorosłych, utrzymujący kontakt ze skazanym, któremu udzielono przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności:

- 1) sprawdza raz na 3 miesiące, czy skazany wykorzystuje przerwę zgodnie z celem jej udzielenia i wykonuje nałożone na niego obowiązki;
- 2) żąda od skazanego niezbędnych informacji, dotyczących przerwy;
- 3) w przypadku niezgłoszenia się skazanego najpóźniej w ciągu 7 dni od zwolnienia z zakładu karnego lub stwierdzenia okoliczności, o której mowa w art. 156 § 3 Kodeksu karnego wykonawczego, powiadamia niezwłocznie sąd penitencjarny lub składa wnioski o odwołanie przerwy w karze.

§ 15. Kurator zawodowy dla dorosłych ponadto:

- 1) sygnalizuje sądowi przyczyny przewlekłości postępowania wykonawczego lub innych uchybień stwierdzonych w działalności pozasądowych organów wykonawczych oraz potrzebę zobowiązania Policji do udzielenia kuratorowi stosownej pomocy w wykonywaniu czynności;
- 2) składa odpowiednio uzasadnione wnioski w sprawie zmiany orzeczenia sądu;
- 3) uczestniczy w posiedzeniach sądu, dotyczących osób znajdujących się w okresie próby, pod dozorem lub tych, na które nałożono obowiązek utrzymywania kontaktów z zawodowym kuratorem sądowym;
- 4) współdziała z organizacjami, instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których celem działania jest pomoc w społecznej readaptacji skazanych;
- 5) sygnalizuje jednostkom nadrzędnym organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego oraz organom statutowym stowarzyszeń i organizacji przypadki bezzasadnej odmowy udzielenia kuratorowi sądowemu żądanej pomocy;
- 6) prowadzi na bieżąco dokumentację pracy ze skazanym.

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *G. Kurczuk*